

L E G E

cu privire la Avocatul Poporului (Ombudsmanul)

Confirmînd adeziunea la Declarația universală a drepturilor omului, la Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, la alte acte juridice internaționale cu privire la drepturile omului și luînd în considerare că, în conformitate cu Statutul ONU, statul stimulează respectarea drepturilor și libertăților omului și asigură apărarea drepturilor și libertăților tuturor persoanelor fizice pe teritoriul Republicii Moldova,

Parlamentul adoptă prezenta lege organică.

Capitolul I

DISPOZIȚII GENERALE

Articolul 1. Activitatea Avocatului Poporului (Ombudsmanului)

(1) Avocatul Poporului (Ombudsmanul) (în continuare – *Avocatul Poporului*) asigură respectarea drepturilor și libertăților omului de către autoritățile publice, de către organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, de către organizațiile necomerciale și de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile.

(2) Avocatul Poporului contribuie la apărarea drepturilor și libertăților omului prin prevenirea încălcării acestora, prin monitorizarea și raportarea modului de respectare a drepturilor și libertăților fundamentale ale omului la nivel național, prin perfecționarea legislației ce ține de domeniul drepturilor și libertăților omului, prin colaborarea internațională în acest domeniu, prin promovarea drepturilor și libertăților omului și a mecanismelor de apărare a acestora, prin aplicarea procedurilor reglementate de prezenta lege.

(3) Avocatul Poporului pentru protecția drepturilor copilului își exercită atribuțiile pentru asigurarea respectării drepturilor și a libertăților copilului și realizării, la nivel național, de către autoritățile publice centrale și locale, de către persoanele cu funcție de răspundere de toate nivelurile a prevederilor Convenției ONU cu privire la drepturile copilului.

(4) Activitatea Avocatului Poporului și a funcționarilor care activează sub autoritatea sa are caracter public.

Articolul 2. Principii de activitate

(1) În activitatea sa, Avocatul Poporului se conduce de Constituția Republicii Moldova, de prezenta lege, de alte legi ale Republicii Moldova, precum și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte.

(2) În activitatea sa, Avocatul Poporului se ghidează de principiile legalității, egalității, imparțialității, transparenței, echității sociale, democrației, umanismului și se conduce de conștiința sa.

Articolul 3. Garanții de independență

(1) Instituția Avocatul Poporului este autonomă și independentă față de orice autoritate publică, persoană juridică, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, și față de orice persoană cu funcție de răspundere de toate nivelurile.

(2) Avocatul Poporului nu poate fi supus niciunui mandat imperativ sau reprezentativ. Nimeni nu îl poate obliga pe Avocatul Poporului să se supună instrucțiunilor sau dispozițiilor sale.

(3) Avocatul Poporului nu poate fi obligat să prezinte explicații sau declarații asupra cazurilor examinate sau aflate în procedură de examinare, cu excepția situațiilor în care acestea sînt în folosul părții reprezentate ori conțin informații de interes public.

(4) Imixtiunea în activitatea Instituției Avocatul Poporului, ignorarea intenționată de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile a sesizărilor și a recomandărilor Avocatului Poporului, precum și împiedicarea sub oricare formă a activității acestuia atrag după sine răspunderea în conformitate cu legislația.

Articolul 4. Inviolabilitatea Avocatului Poporului

(1) Avocatul Poporului și adjuncții săi nu pot fi persecutați sau trași la răspundere juridică pentru opiniile exprimate și pentru acțiunile pe care le îndeplinesc, cu respectarea legii, pe durata exercitării mandatului.

(2) Pe durata exercitării mandatului, Avocatul Poporului și adjuncții săi pot fi urmăriți penal și trimiși în judecată pentru alte fapte decât cele prevăzute la alin. (1), dar Avocatul Poporului nu poate fi reținut, percheziționat sau arestat fără acordul prealabil al Parlamentului, iar adjuncții – fără informarea prealabilă a Parlamentului.

(3) Avocatul Poporului și adjuncții arestați ori trimiși în judecata penală vor fi suspendați din funcție de drept pînă la rămînerea definitivă a hotărîrii judecătorești.

(4) Inviolabilitatea Avocatului Poporului și a adjuncților săi se extinde asupra locuinței și localului de serviciu ale acestora, asupra mijloacelor de transport și de telecomunicație folosite, asupra corespondenței, documentelor și averii personale.

Capitolul II

STATUTUL AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 5. Mandatul Avocatului Poporului

(1) Parlamentul numește doi Avocați ai Poporului autonomi unul față de celălalt, dintre care unul este specializat în problemele de protecție a drepturilor și libertăților copilului.

(2) Avocatul Poporului este numit în funcție pentru un mandat de 7 ani, care nu poate fi reînnoit. Mandatul începe la data depunerii jurămîntului.

(3) Avocatul Poporului exercită funcție de demnitate publică.

(4) În cazul încetării înainte de termen a mandatului de Avocat al Poporului, în cel mult 3 luni se numește un nou Avocat al Poporului.

(5) Avocatul Poporului se află în exercițiul funcțiunii pînă la preluarea funcției de către succesorul său, cu excepția cazului de încetare a mandatului înainte de termen sau de revocare din funcție în temeiurile prevăzute la art. 14.

(6) Declararea stării de urgență, de asediu sau de război pe întreg teritoriul țării sau în unele localități nu suspendă activitatea Avocatului Poporului și nu restrânge atribuțiile lui.

Articolul 6. Condițiile de eligibilitate

(1) Funcția de Avocat al Poporului poate fi deținută de persoana care corespunde următoarelor cerințe:

- a) este cetățean al Republicii Moldova;
- b) are capacitate deplină de exercițiu;
- c) deține diplomă de licență sau echivalentul acesteia;
- d) are o vechime în muncă de cel puțin 10 ani și o activitate notorie în domeniul apărării și promovării drepturilor omului;
- e) se bucură de o reputație ireproșabilă;
- f) cunoaște limba de stat.

(2) La funcția de Avocat al Poporului nu poate candida persoana care:

- a) are antecedente penale, inclusiv stinse, pentru săvârșirea cu intenție a unei infracțiuni sau a fost absolvită de răspundere penală printr-un act de amnistie sau de grațiere;
- b) a fost concediată sau eliberată din funcție din motive imputabile.

Articolul 7. Selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului

(1) Pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului se instituie o comisie parlamentară specială, alcătuită din membri ai Comisiei drepturile omului și relații interetnice și ai Comisiei juridice, numiri și imunități. Comisia parlamentară specială organizează concursul public de selectare a candidaților la funcția de Avocat al Poporului conform regulamentului aprobat de aceasta.

(2) Informația despre organizarea și desfășurarea concursului, despre cerințele față de candidați și despre actele care urmează a fi prezentate se plasează pe pagina web oficială a Parlamentului și se publică în mijloacele de informare în masă cu cel puțin 20 de zile înainte de data desfășurării concursului.

(3) Procedura de organizare și desfășurare a concursului se bazează pe următoarele principii:

- a) competiția deschisă, prin asigurarea accesului liber la concurs oricărei persoane care întrunește cerințele stabilite de lege;
- b) transparența, prin oferirea de informații referitoare la modul de desfășurare a concursului tuturor celor interesați;

c) tratamentul egal, prin aplicarea în mod nediscriminatoriu a criteriilor de selectare și a condițiilor de desfășurare a concursului în raport cu toți candidații.

(4) CV-urile candidaților se plasează pe pagina web oficială a Parlamentului pentru consultarea publicului.

(5) Concursul se consideră valabil dacă la el participă cel puțin doi candidați pentru fiecare poziție anunțată în concurs. În cazul în care nu au fost depuse suficiente dosare de participare la concurs sau candidații nu întrunesc cerințele stabilite de prezenta lege, se anunță un concurs repetat, care se organizează în termen de 30 de zile.

(6) Concursul pentru selectarea candidaților la funcția de Avocat al Poporului se organizează cu cel puțin 3 luni înainte de expirarea mandatului Avocatului Poporului în exercițiu.

(7) Informația privind rezultatele concursului se plasează pe pagina web oficială a Parlamentului și se publică în mijloacele de informare în masă.

Articolul 8. Procedura de numire în funcție

(1) Comisia parlamentară specială selectează candidații care au acumulat cel mai mare punctaj la evaluare, câte 2 pentru fiecare poziție de Avocat al Poporului, și îi prezintă plenului Parlamentului pentru numire. Pentru fiecare candidat se întocmește un aviz argumentat.

(2) Se numește în funcția de Avocat al Poporului candidatul care a obținut votul majorității deputaților aleși. Dacă în primul tur de scrutin niciun candidat nu obține numărul necesar de voturi, candidatul/candidații cu cele mai multe voturi se înaintează pentru următorul tur de scrutin.

(3) În cazul în care nu s-a întrunit numărul necesar de voturi pentru numirea Avocatului Poporului, comisia parlamentară specială, în termen de 15 zile, anunță un nou concurs care va fi organizat și desfășurat în conformitate cu art. 7.

Articolul 9. Jurământul Avocatului Poporului

(1) La intrarea în funcție, Avocatul Poporului depune în plenul Parlamentului următorul jurământ: „Jur să respect Constituția și legile Republicii Moldova, statutul Avocatului Poporului, să apăr drepturile și libertățile fundamentale ale omului/copilului, să-mi îndeplinesc cu bună-credință și imparțialitate atribuțiile, să apăr demnitatea Instituției Avocatul Poporului”.

(2) Refuzul de a depune jurământul împiedică intrarea în funcție a Avocatului Poporului și deschide procedura de selectare și numire în funcție a altei persoane.

Articolul 10. Incompatibilități la exercitarea funcției

(1) Funcția Avocatului Poporului și a adjuncților acestuia este incompatibilă cu oricare altă funcție publică sau privată, cu excepția activității didactice, științifice sau de creație.

(2) Avocatul Poporului și adjuncții nu au dreptul să desfășoare activitate politică și nu pot fi membri ai vreunui partid politic.

(3) În termen de 15 zile de la data depunerii jurământului, Avocatul Poporului este obligat să înceteze orice activitate incompatibilă cu statutul său.

Articolul 11. Drepturile Avocatului Poporului

În exercitarea mandatului său, Avocatul Poporului are dreptul:

a) să fie primit în audiență de către Președintele Republicii Moldova, de către Președintele Parlamentului și de către Prim-ministru atît în cadrul orelor de audiență, cît și în afara lor;

b) să fie primit imediat și fără nicio formă de obstrucțiune sau întîrziere în audiență de către conducători și alte persoane cu funcții de răspundere de toate nivelurile ale autorităților publice, instituțiilor, organizațiilor și întreprinderilor, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, ale inspectoratelor de poliție și locurilor de detenție din cadrul acestora, ale instituțiilor penitenciare, izolatoarelor de urmărire penală, unităților militare, centrelor de plasament pentru imigranți sau solicitanții de azil, ale instituțiilor care acordă asistență socială, medicală sau psihiatrică, ale instituțiilor speciale de învățămînt și de reeducare sau instituțiilor curative și de reeducare a minorilor și ale altor instituții similare;

c) să asiste și să ia cuvîntul la ședințele Parlamentului, ale Guvernului, ale Curții Constituționale, ale Consiliului Superior al Magistraturii, ale Consiliului Superior al Procurorilor;

d) să prezinte Parlamentului sau Guvernului recomandări în vederea perfecționării legislației în domeniul asigurării drepturilor și libertăților omului;

e) să verifice respectarea și exercitarea conformă de către autoritățile publice, de către organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, de către organizațiile necomerciale, de către persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile a atribuțiilor acestora privind respectarea drepturilor și libertăților omului;

f) să reprezinte persoanele fizice sau grupurile de persoane fizice în fața autorităților publice și instanțelor de judecată în cazurile complexe ce țin de drepturile și libertățile omului sau în cazurile de interes public;

g) să acționeze din oficiu în cazurile stabilite de lege;

h) să aibă acces liber la toate autoritățile publice, să asiste la ședințele subdiviziunilor lor, inclusiv la ședințele organelor colegiale ale acestora;

i) să aibă acces liber și fără întârziere în instituții, organizații și întreprinderi, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, în inspectoratele de poliție și locurile de detenție din cadrul acestora, în instituțiile penitenciare, în izolatoarele de urmărire penală, în unitățile militare, în centrele de plasament pentru imigranți sau pentru solicitanții de azil, în instituțiile care acordă asistență socială, medicală sau psihiatrică, în instituțiile speciale de învățământ și de reeducare sau în instituțiile curative și de reeducare a minorilor și în alte instituții similare;

j) să aibă acces nelimitat și imediat, în orice moment al zilei, în orice sector al locurilor de detenție, la orice informație privind tratamentul și condițiile de detenție a persoanelor private de libertate;

k) să solicite și să primească de la autoritățile publice, de la persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile informațiile, documentele și materialele necesare pentru exercitarea atribuțiilor, inclusiv informațiile oficiale cu accesibilitate limitată și informațiile atribuite la secret de stat în condițiile legii;

l) să invite pentru audieri și să primească de la persoanele cu funcții de răspundere explicațiile și informațiile necesare pentru elucidarea circumstanțelor cazului examinat;

m) să solicite instituțiilor de stat competente efectuarea expertizei judiciare, a constatărilor tehnico-științifice și medico-legale și prezentarea raportului de expertiză sau a procesului-verbal privind imposibilitatea întocmirii unui asemenea raport;

n) să aibă întrevederi nelimitate și convorbiri confidențiale, fără martori, iar în caz de necesitate prin intermediul traducătorului, cu persoana aflată în locurile specificate la lit. b), precum și cu oricare altă persoană care, în opinia sa, ar putea oferi informații utile;

o) să solicite concluziile instituțiilor competente referitoare la respectarea drepturilor și libertăților omului în cazul în care există suficiente temeiuri pentru a presupune lezarea drepturilor și libertăților garantate de Constituția Republicii Moldova și de tratatele internaționale la care Republica Moldova este parte;

p) să facă publice rezultatele examinării cazurilor privind încălcarea drepturilor și libertăților omului;

q) să colaboreze cu instituții și organizații internaționale și regionale care activează în domeniul protecției drepturilor și libertăților omului.

Articolul 12. Obligațiile Avocatului Poporului

(1) Avocatul Poporului este obligat:

a) să apere drepturile și libertățile omului în conformitate cu Constituția Republicii Moldova, cu legile și tratatele internaționale din domeniul drepturilor și libertăților omului la care Republica Moldova este parte, să-și exercite atribuțiile funcției în conformitate cu legislația;

b) să nu divulge secretul de stat și alte informații și date ocrotite de lege;

c) să nu divulge informațiile confidențiale, precum și datele cu caracter personal care i-au fost comunicate în cadrul activității sale, decât cu consimțământul persoanei la care acestea se referă;

d) să se abțină de la orice acțiuni neconforme cu statutul pe care îl deține.

(2) La intrarea în funcție, și ulterior în fiecare an, Avocatul Poporului va depune, în condițiile legii, declarația cu privire la venituri și proprietate și declarația de interese personale.

Articolul 13. Protecția de stat și garanțiile sociale

(1) Avocatul Poporului beneficiază de protecție din partea statului. La cererea întemeiată a Avocatului Poporului, organele de resort asigură securitatea lui.

(2) Statutul social și garanțiile sociale ale Avocatului Poporului se asimilează celor ale judecătorului Curții Supreme de Justiție.

Articolul 14. Încetarea înainte de termen a mandatului Avocatului Poporului

(1) Mandatul Avocatului Poporului încetează înainte de termen în caz de:

a) demisie;

b) pierdere a cetățeniei Republicii Moldova;

c) revocare;

d) incompatibilitate;

e) imposibilitate de a-și îndeplini atribuțiile mai mult de 4 luni consecutive din cauza stării de sănătate, confirmată prin certificat medical;

f) pronunțarea unei sentințe irevocabile de condamnare;

g) deces.

(2) Temeiurile prevăzute la alin. (1) lit. a), b) și lit. d)–g) se constată în ședința plenară a Parlamentului, în baza raportului Comisiei drepturile omului și relații interetnice, prin adoptarea unei hotărâri în care se ia act de apariția cauzei ce determină încetarea înainte de termen a mandatului.

(3) Propunerea de revocare din funcție a Avocatului Poporului poate fi înaintată de cel puțin 20 de deputați. Hotărîrea privind revocarea din funcție se adoptă cu votul a 3/5 din deputații aleși în baza raportului comisiei parlamentare speciale, alcătuită din membri ai Comisiei drepturile omului și relații interetnice și ai Comisiei juridice, numiri și imunități.

(4) Pot constitui temeiuri pentru revocarea Avocatului Poporului:

- a) acțiunile neconforme cu statutul de Avocat al Poporului;
- b) încălcarea dispozițiilor legale privind conflictul de interese, constatată printr-o hotărîre judecătorească definitivă;
- c) divulgarea secretului de stat și a altor informații și date ocrotite de lege.

Capitolul III

ADJUNCȚII AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 15. Adjuncții Avocatului Poporului

(1) Avocatul Poporului este asistat în activitatea sa de doi adjuncți, ale căror atribuții sînt determinate de Avocatul Poporului.

(2) Adjuncții Avocatului Poporului exercită funcție de demnitate publică.

(3) Adjuncții Avocatului Poporului sînt numiți în funcție de către Parlament cu votul majorității deputaților prezenți, la propunerea Avocatului Poporului, în urma desfășurării unui concurs.

(4) Concursul este organizat de către Avocatul Poporului. Avocatul Poporului selectează candidații care corespund condițiilor de eligibilitate stabilite de prezenta lege și îi prezintă plenului Parlamentului.

(5) Activitatea adjuncților Avocatului Poporului încetează în condițiile art. 14. Hotărîrea privind revocarea din funcție a adjuncților se adoptă de Parlament, la inițiativa Avocatului Poporului, cu votul majorității deputaților aleși.

(6) Adjuncții Avocatului Poporului se numesc în funcție pe durata mandatului Avocatului Poporului, în cel mult 60 de zile de la numirea Avocatului Poporului.

(7) Adjuncții Avocatului Poporului beneficiază de protecție de stat și de garanții sociale în conformitate cu prevederile art. 13.

(8) Adjuncții Avocatului Poporului poartă răspundere personală pentru neexercitarea sau exercitarea necorespunzătoare a atribuțiilor ce le revin.

Capitolul IV

MODUL DE EXERCITARE A ATRIBUȚIILOR AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 16. Atribuțiile Avocatului Poporului

Avocatul Poporului exercită următoarele atribuții:

a) recepționează și examinează cererile cu privire la încălcarea drepturilor și libertăților omului și remite, în termenele stabilite, răspunsuri în scris în privința cererilor depuse;

b) prezintă autorităților și/sau persoanelor responsabile propuneri și recomandări privind repunerea în drepturi a persoanelor în privința cărora s-a constatat încălcarea drepturilor și libertăților omului;

c) contribuie la soluționarea pe cale amiabilă a conflictelor între autoritățile publice și persoanele fizice;

d) contribuie la perfecționarea legislației în domeniul drepturilor și libertăților omului;

e) prezintă propuneri și recomandări de ratificare sau aderare la instrumentele internaționale în domeniul drepturilor și libertăților omului și acordă suport metodologic pentru asigurarea implementării lor;

f) sesizează Curtea Constituțională și înaintează acțiuni în instanțele judecătorești, prezintă puncte de vedere la cererea Curții Constituționale;

g) angajează salariați și exercită dreptul de autoritate disciplinară în conformitate cu legea;

h) promovează drepturile omului în societate;

i) îndeplinește alte atribuții prevăzute de lege.

Articolul 17. Atribuțiile Avocatului Poporului pentru drepturile copilului

(1) Avocatul Poporului pentru drepturile copilului acordă protecție și asistență copilului la cererea acestuia, fără a solicita acordul părinților sau al reprezentanților legali. Copilul este anunțat despre rezultatul examinării cererii în formă corespunzătoare maturității sale intelectuale și mintale.

(2) Pentru asigurarea respectării drepturilor și libertăților copilului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului este în drept să acționeze din oficiu pentru a asista copilul aflat în dificultate sau în situații de risc, fără a solicita acordul părinților sau al reprezentanților legali.

(3) Avocatul Poporului pentru drepturile copilului cooperează cu oricare persoană, organizație necomercială, instituție sau autoritate publică cu activitate în domeniu.

(4) Avocatul Poporului pentru drepturile copilului decide asupra cererilor privind încălcarea drepturilor și libertăților copilului.

(5) În scopul apărării drepturilor și libertăților copilului, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului poate înainta acțiuni în instanțele judecătorești.

(6) În activitatea sa, Avocatul Poporului pentru drepturile copilului este asistat de o subdiviziune specializată din cadrul Oficiului Avocatului Poporului.

Articolul 18. Competența de examinare a cererilor

(1) Avocatul Poporului examinează cererile persoanelor fizice, indiferent de cetățenie, vîrstă, sex, apartenență politică sau convingeri religioase, care locuiesc permanent, se află ori s-au aflat temporar pe teritoriul țării (în continuare – *petiționari*), ale căror drepturi și libertăți se presupune că au fost încălcate de Republica Moldova.

(2) Avocatul Poporului nu se substituie prin competențele sale autorităților publice, organelor de drept și instanțelor judecătorești.

(3) Avocatul Poporului examinează cererile privind deciziile, acțiunile sau inacțiunile autorităților publice, organizațiilor și întreprinderilor, indiferent de tipul de proprietate și forma juridică de organizare, ale organizațiilor necomerciale și persoanelor cu funcții de răspundere de toate nivelurile care, conform opiniei petiționarului, i-au încălcat drepturile și libertățile.

Articolul 19. Condițiile sesizării Avocatului Poporului

(1) Cererea adresată Avocatului Poporului se depune pînă la expirarea unui an din ziua încălcării presupuse a drepturilor sau libertăților petiționarului sau din ziua cînd petiționarul a aflat despre presupusa încălcare.

(2) Cererile sînt depuse personal sau prin poștă, fax, e-mail sau alt mijloc de comunicare. Cererea poate fi depusă și de către un reprezentant al persoanei lezate în drepturi, de către organizații nonguvernamentale, sindicate și alte organizații reprezentative în numele acesteia.

(3) Cererea din partea unei persoane aflate în detenție, a unei persoane aflate în izolatoarele de urmărire penală, din partea militarilor din unitățile militare nu se

supune cenzurii și se expediază de către administrația instituțiilor respective Avocatului Poporului în termen de 24 de ore.

(4) Cererile adresate Avocatului Poporului sînt scutite de taxa de stat.

(5) Avocatul Poporului examinează și cereri orale, parvenite în cadrul audiențelor organizate nu mai rar decît o dată pe lună conform regulamentului aprobat de Avocatul Poporului.

Articolul 20. Conținutul cererii

(1) În cererea adresată Avocatului Poporului se indică:

- a) numele, prenumele și domiciliul petiționarului și, după caz, numele, prenumele persoanei lezate în drepturi;
- b) descrierea succintă a circumstanțelor cauzei;
- c) denumirea autorității sau numele și prenumele persoanei cu funcție de răspundere în urma acțiunilor și/sau inacțiunilor căreia a avut loc încălcarea drepturilor sau libertăților, în cazul în care această persoană se cunoaște;
- d) semnătura și data întocmirii.

(2) În cazul în care faptele invocate în cerere au constituit obiect al examinării de către alte autorități, la cerere se anexează și copiile de pe răspunsurile autorităților respective.

(3) Cererea care nu corespunde cerințelor prevăzute la alin. (1) se restituie fără examinare.

Articolul 21. Primirea spre examinare a cererilor

(1) După recepționarea cererii, Avocatul Poporului este în drept:

- a) să accepte cererea spre examinare;
- b) să restituie cererea fără examinare, explicînd petiționarului procedura pe care acesta este în drept să o folosească pentru a-și apăra drepturile și libertățile;
- c) să remită cererea organelor competente pentru a fi examinată în conformitate cu prevederile legislației cu privire la petiționare.

(2) În termen de 10 zile de la data recepționării cererii, Avocatul Poporului înștiințează petiționarul despre decizia adoptată. În cazul în care cererea este restituită fără examinare, se indică în mod obligatoriu motivele restituirii.

(3) Decizia de restituire a cererii nu poate fi atacată. Cererea repetată poate fi depusă după înlăturarea cauzelor care au servit drept temei pentru restituire.

(4) Cererea repetată în privința aceluiași persoane și fapte se acceptă spre examinare numai în cazul apariției unor circumstanțe noi.

(5) Nu este primită spre examinare cererea:

a) depusă peste un an de la data constatării încălcării drepturilor și libertăților omului, cu excepția cazurilor când Avocatul Poporului poate prelungi acest termen, dar nu mai mult decât cu un an;

b) care este în procedură judiciară pentru examinare în fond, cu excepția cererilor privind acțiunile și/sau inacțiunile judecătorului;

c) a cărei examinare ține de competența altor organe (intentarea urmăririi penale, explicarea deciziei judecătorești);

d) pe cauză adjudecată, pe care există o sentință sau o hotărâre judecătorească în fond;

e) depusă de o persoană declarată incapabilă prin hotărâre judecătorească;

f) care conține calomnii și insulte, discreditează autoritățile statului în general, autoritățile locale, asociațiile de cetățeni și reprezentanții lor, care instigă la ură națională, rasială, religioasă și la alte acțiuni pentru care se prevede răspundere conform legii.

Articolul 22. Sesizarea din oficiu a Avocatului Poporului

(1) În cazul în care dispune de informații privind încălcarea în masă sau gravă a drepturilor și libertăților omului, în cazurile de o importanță socială deosebită sau în cazul în care este necesară apărarea intereselor unor persoane care nu pot folosi de sine stătător mijloacele juridice de apărare, Avocatul Poporului este în drept să acționeze din oficiu.

(2) În cazul în care se constată încălcări în masă sau grave ale drepturilor și libertăților omului, Avocatul Poporului este în drept să prezinte rapoarte speciale la ședințele Parlamentului, precum și să propună instituirea unor comisii speciale care să cerceteze aceste fapte.

Articolul 23. Modul de examinare a cererilor

(1) La examinarea cererilor, în scopul verificării faptelor expuse, Avocatul Poporului este în drept să solicite concursul autorităților și persoanelor cu funcții de răspundere în vederea organizării controlului circumstanțelor care urmează a fi elucidate. Controlul nu poate fi încredințat autorității sau persoanei cu funcții de răspundere ale cărei decizii, acțiuni sau inacțiuni sînt contestate.

(2) Persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile sînt obligate să prezinte Avocatului Poporului materialele, documentele și informațiile solicitate în

legătură cu exercitarea atribuțiilor acestuia în cel mult 10 zile de la data solicitării, dacă în solicitare nu se prevede un alt termen.

(3) Avocatul Poporului depune toată diligența pentru soluționarea cererilor prin concilierea părților și căutarea unor soluții reciproc acceptabile. Concilierea poate avea loc la orice etapă de examinare a cererii și, la solicitarea părților, se poate finaliza prin semnarea unui acord de conciliere. Concilierea părților constituie temei pentru încetarea procesului de examinare a cererii.

(4) Dacă, în urma examinării cererii, s-a constatat că drepturile sau libertățile petiționarului nu au fost încălcate, Avocatul Poporului emite o decizie argumentată privind încetarea examinării cererii.

(5) Decizia privind încetarea examinării cererii nu poate fi atacată.

Articolul 24. Recomandările Avocatului Poporului

(1) În situațiile în care se constată încălcări ale drepturilor sau libertăților petiționarului, Avocatul Poporului prezintă autorității sau persoanei cu funcție de răspundere ale cărei decizii, acțiuni sau inacțiuni, după părerea sa, încalcă drepturile și libertățile omului un aviz ce va cuprinde recomandări privind măsurile ce urmează a fi întreprinse pentru repunerea imediată în drepturi a petiționarului.

(2) În activitatea sa de prevenire a torturii, Avocatul Poporului prezintă autorității sau persoanei cu funcție de răspundere recomandările sale în vederea ameliorării comportamentului față de persoanele private de libertate, a îmbunătățirii condițiilor de detenție și a prevenirii torturii.

(3) Autoritatea sau persoana cu funcție de răspundere care a primit avizul este obligată să-l examineze în termen de 30 de zile și să comunice în scris Avocatului Poporului despre măsurile luate în vederea remedierii situației.

(4) În cazul în care Avocatul Poporului nu este de acord cu măsurile întreprinse, el este în drept să se adreseze unui organ ierarhic superior pentru luarea măsurilor ce se impun în vederea executării recomandărilor cuprinse în avizul său și/sau să informeze opinia publică. Organul ierarhic superior este obligat să comunice despre măsurile luate în termen de 45 de zile.

Articolul 25. Acțiunile procesuale ale Avocatului Poporului

(1) În baza rezultatelor examinării sesizării, Avocatul Poporului este în drept:

a) să adreseze în instanța de judecată o cerere în apărarea intereselor petiționarului ale cărui drepturi și libertăți fundamentale au fost încălcate;

b) să intervină pe lângă autoritățile competente cu un demers pentru intentarea unei proceduri disciplinare sau penale în privința persoanei cu funcție de răspundere care a comis încălcări ce au generat lezarea drepturilor și libertăților omului;

c) să sesizeze procurorul referitor la săvârșirea contravenției prevăzute la art. 320 din Codul contravențional al Republicii Moldova;

d) să sesizeze persoanele cu funcții de răspundere de toate nivelurile asupra cazurilor de neglijență în serviciu, de încălcare a eticii de serviciu, de tergiversare și birocratism.

(2) Avocatul Poporului este în drept să înainteze o acțiune în instanța de judecată în legătură cu faptele depistate de încălcare în masă sau gravă a drepturilor și libertăților omului. Cererea de chemare în judecată depusă de Avocatul Poporului este scutită de taxa de stat.

(3) Avocatul Poporului poate interveni în proces pentru a pune concluzii în vederea apărării drepturilor, libertăților și intereselor legitime ale persoanelor.

Articolul 26. Sesizarea Curții Constituționale

Avocatul Poporului este în drept să sesizeze Curtea Constituțională în vederea controlului constituționalității legilor și hotărârilor Parlamentului, al decretelor Președintelui Republicii Moldova, al hotărârilor și ordonanțelor Guvernului, precum și al tratatelor internaționale la care Republica Moldova este parte.

Articolul 27. Perfecționarea legislației în domeniul drepturilor și libertăților omului

În scopul perfecționării legislației în domeniul drepturilor și libertăților omului, Avocatul Poporului:

a) prezintă subiecților cu drept de inițiativă legislativă propuneri și recomandări de perfecționare a legislației în vederea eliminării cauzelor și condițiilor ce creează premise pentru încălcarea drepturilor și libertăților omului;

b) emite opinii asupra proiectelor de acte normative care vizează drepturile și libertățile omului;

c) emite opinii asupra compatibilității legislației naționale cu instrumentele juridice internaționale în domeniul drepturilor și libertăților omului.

Articolul 28. Promovarea drepturilor și libertăților omului

(1) Avocatul Poporului desfășoară activități de promovare a drepturilor și libertăților omului prin:

- a) sensibilizarea societății în vederea respectării drepturilor și libertăților omului prin intermediul mass-mediei și altor mijloace disponibile;
- b) mediatizarea cazurilor de încălcare a drepturilor și libertăților omului;
- c) familiarizarea societății cu mecanismele de apărare a drepturilor și libertăților omului;
- d) contribuirea la consolidarea educației în domeniul drepturilor și libertăților omului și participarea la elaborarea programelor educaționale formale și nonformale;
- e) elaborarea și diseminarea materialelor informative despre drepturile și libertățile omului;
- f) alte mecanisme și mijloace permise de lege.

(2) Avocatul Poporului colaborează cu organizațiile necomerciale naționale și internaționale din domeniul apărării drepturilor și libertăților omului, precum și cu mass-media.

Articolul 29. Raportarea privind respectarea și promovarea drepturilor și libertăților omului

(1) Pînă la data de 15 martie a fiecărui an, Avocatul Poporului prezintă Parlamentului raportul anual privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova. Raportul va conține, obligatoriu, un capitol consacrat situației privind respectarea drepturilor și libertăților copilului și un capitol privind prevenirea torturii.

(2) Proiectul raportului anual privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova este supus dezbaterilor publice cu cel puțin o lună înainte de prezentarea acestuia Parlamentului și este publicat pe pagina web a Oficiului Avocatului Poporului.

(3) Raportul anual privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova este audiat în plen în termen de 60 de zile de la data prezentării. Avocatului Poporului i se pot adresa întrebări referitoare la activitatea sa ori la raportul prezentat. În urma audierii raportului, Parlamentul adoptă o hotărîre.

(4) Comisia parlamentară drepturile omului și relațiile interetnice prezintă informația despre activitatea Avocatului Poporului anterior audierii raportului anual privind respectarea drepturilor și libertăților omului în Republica Moldova.

(5) Raportul anual este publicat pe pagina web oficială a Parlamentului. Hotărîrea Parlamentului pe marginea raportului este publicată în Monitorul Oficial al Republicii Moldova.

(6) Avocatul Poporului poate prezenta public rapoarte tematice privind respectarea drepturilor și libertăților omului.

(7) Avocatul Poporului participă la întocmirea rapoartelor periodice privind respectarea și promovarea drepturilor și libertăților omului pe care Republica Moldova le prezintă instituțiilor și organizațiilor internaționale și regionale din domeniul protecției drepturilor și libertăților omului.

Capitolul V

MECANISMUL NAȚIONAL DE PREVENIRE A TORTURII

Articolul 30. Prevenirea torturii

(1) În scopul protecției persoanelor împotriva torturii și altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, pe lângă Oficiul Avocatului Poporului se creează Consiliul pentru prevenirea torturii (în continuare – *Consiliu*) în calitate de mecanism național de prevenire a torturii, în conformitate cu Protocolul opțional la Convenția împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante.

(2) În scopul asigurării protecției persoanelor împotriva torturii și a altor pedepse ori tratamente cu cruzime, inumane sau degradante, Avocatul Poporului asigură efectuarea de către membrii Consiliului a vizitelor preventive și de monitorizare în locurile unde se află sau se pot afla persoane private de libertate, plasate acolo prin dispoziția unui organ de stat sau la indicația acestuia, sau cu acordul ori consimțământul tacit al acestuia.

(3) Se interzice ordonarea, aplicarea, admiterea sau tolerarea oricărui tip de sancțiune, precum și prejudicierea în alt mod a unei persoane sau organizații pentru comunicarea oricărei informații, veridice sau false, membrilor Consiliului și altor persoane care îi însoțesc în exercitarea atribuției de prevenire a torturii.

(4) În sensul prezentei legi, noțiunea de privare de libertate se definește ca orice formă de plasare a persoanei, la ordinul oricărui organ judiciar, administrativ sau al altui organ, într-un loc de detenție de stat sau privat, pe care aceasta nu îl poate părăsi după voia sa, în calitate de pedeapsă, sancțiune, măsură procesuală de

constrângere, măsură de siguranță, precum și ca rezultat al dependenței față de o îngrijire acordată sau în baza oricărui alt motiv.

Articolul 31. Organizarea activității de prevenire a torturii

(1) Regulamentul de organizare și funcționare al Consiliului se aprobă de către Avocatul Poporului, cu avizul Comisiei drepturile omului și relații interetnice.

(2) Avocatul Poporului este din oficiu președinte al Consiliului.

(3) Consiliul este alcătuit din 7 membri. Avocatul Poporului și Avocatul Poporului pentru drepturile copilului sînt membri de drept ai Consiliului. Ceilalți membri sînt propuși de societatea civilă, sînt selectați printr-un concurs organizat de către Oficiul Avocatului Poporului și sînt numiți pentru un mandat de 5 ani, care nu poate fi reînnoit.

(4) Membru al Consiliului poate fi persoana care corespunde următoarelor cerințe:

a) are studii superioare în domeniul dreptului, medicinei, psihologiei, pedagogiei, al asistenței sociale sau în alt domeniu relevant mandatului;

b) are o vechime de muncă de cel puțin 3 ani și experiență în domeniul drepturilor omului;

c) nu are antecedente penale;

d) nu deține funcție publică, nu este membru al legislativului sau membru al vreunui partid politic;

e) nu deține funcție în cadrul organelor de drept.

(5) Consiliul poate să atragă la efectuarea vizitelor preventive și de monitorizare specialiști și experți independenți din diferite domenii, inclusiv juriști, medici, psihologi.

(6) Membrii Consiliului își desfășoară activitatea în baza principiilor independenței, imparțialității, obiectivității și confidențialității.

(7) Membrii Consiliului dispun de legitimație de serviciu și se bucură de garanțiile de independență și inviolabilitate stabilite pentru Avocatul Poporului.

(8) Resursele necesare pentru realizarea atribuțiilor Consiliului, pentru contractarea specialiștilor și experților se includ într-o linie bugetară separată, parte integrantă a bugetului Oficiului Avocatului Poporului. Membrii Consiliului, cu excepția membrilor de drept, au dreptul la o remunerație în mărime de 10% din

salariul mediu lunar pe economie pentru fiecare zi în care au efectuat vizite preventive în locurile de detenție sau au participat la ședințele Consiliului.

(9) În activitatea sa, Consiliul este asistat de o subdiviziune specializată din cadrul Oficiului Avocatului Poporului.

Articolul 32. Vizitele în locurile unde se află ori se pot afla persoane private de libertate

(1) Membrii Consiliului aleg în mod independent locurile care urmează să fie vizitate și persoanele cu care doresc să discute.

(2) Pentru a efectua vizitele preventive și de monitorizare nu este necesară înștiințarea prealabilă, nici permisiunea vreunei autorități.

(3) În timpul vizitelor preventive și de monitorizare pot fi utilizate aparate audio sau video, cu consimțământul persoanei care urmează a fi înregistrată.

(4) În urma fiecărei vizite se întocmește un raport care va include, după caz, propuneri și recomandări privind ameliorarea situației.

Articolul 33. Încetarea calității de membru al Consiliului

(1) Calitatea de membru al Consiliului încetează la expirarea mandatului, în caz de demisie, revocare, deces sau în cazul nerespectării condițiilor prevăzute la art. 31 alin. (4) lit. d) și e).

(2) Membrul Consiliului poate fi revocat de către Avocatul Poporului, cu avizul Comisiei drepturile omului și relații interetnice, în cazul neîndeplinirii condițiilor prevăzute la art. 31 alin. (4), în cazul imposibilității de exercitare a mandatului sau, la cererea Consiliului, în cazul neîndeplinirii ori îndeplinirii necorespunzătoare a atribuțiilor.

(3) În cazul vacanței mandatului de membru al Consiliului, Oficiul Avocatului Poporului organizează concursul de selectare a candidaților, cu respectarea prevederilor art. 31 alin. (3) și (4). Membrul ales al Consiliului este numit pentru un nou mandat.

Capitolul VI

OFICIUL AVOCATULUI POPORULUI

Articolul 34. Oficiul Avocatului Poporului

(1) Oficiul Avocatului Poporului (în continuare – *Oficiu*) este subordonat Avocatului Poporului și acordă asistență organizatorică, juridică, informațională și tehnică Avocatului Poporului în vederea exercitării de către acesta a atribuțiilor sale.

(2) Oficiul are statut de persoană juridică, dispune de ștampilă și formulare cu denumirea acestuia și cu imaginea Stemei de Stat.

(3) Regulamentul de organizare și funcționare al Oficiului se aprobă de către Parlament.

(4) Regulamentul de ordine interioară al Oficiului se aprobă de către Avocatul Poporului.

(5) În scopul acordării asistenței consultative Avocatului Poporului, în cadrul Oficiului pot fi angajați experți cu experiență în domeniul protecției drepturilor și libertăților omului și în alte domenii conexe sau pot fi create consilii de experți. Regulamentul de activitate al consiliilor de experți se aprobă de către Avocatul Poporului.

(6) Sediul Oficiului se află în municipiul Chișinău.

Articolul 35. Secretarul general

(1) Secretarul general conduce activitatea organizatorică și administrativă a Oficiului. Atribuțiile Secretarului general sînt reglementate în Regulamentul de organizare și funcționare al Oficiului.

(2) În funcția de Secretar general poate fi numită persoana care are diplomă de licență sau echivalentul acesteia în drept, economie, administrație publică sau management, are o vechime în muncă de cel puțin 5 ani în unul dintre domeniile respective și nu are antecedente penale.

(3) Secretarul general se numește în funcție de către Avocatul Poporului în urma unui concurs public și are statut de funcționar public. Eliberarea Secretarului general din funcție, aplicarea măsurilor de stimulare și sancționare față de acesta se realizează de către Avocatul Poporului.

Articolul 36. Personalul Oficiului

(1) Personalul Oficiului este compus din funcționari publici, personal de deservire tehnică și alt personal.

(2) Avocatul Poporului poate împuternici funcționarii Oficiului să acționeze în numele său.

(3) Funcționarii Oficiului nu pot fi obligați să prezinte explicații sau declarații asupra cazurilor examinate de Avocatul Poporului sau aflate în procedură de examinare, nu pot fi persecutați sau trași la răspundere pentru acțiunile sau opiniile exprimate în exercitarea atribuțiilor de serviciu.

(4) Funcționarii Oficiului au acces liber în locurile de detenție și acces nelimitat la orice informații privind tratamentul și condițiile de detenție ale persoanelor private de libertate.

(5) Pentru funcționarii publici care dețin funcții de control și desfășoară activitate în condiții de risc pentru sănătate și viață, salariul de funcție se majorează cu două grade pe perioada de exercitare a funcției.

(6) În activitatea sa, Avocatul Poporului poate fi asistat de personal încadrat în propriul cabinet, conform prevederilor Legii nr. 80 din 7 mai 2010 cu privire la statutul personalului din cabinetul persoanelor cu funcții de demnitate publică.

Articolul 37. Asigurarea financiară a Oficiului

(1) Oficiul dispune de buget propriu, care face parte din bugetul de stat.

(2) Costurile activității Oficiului la planificarea bugetului anual se estimează pentru cel puțin 2 ani ulteriori.

(3) Bugetul anual al Oficiului se aprobă de Parlament, la propunerea Avocatului Poporului. Reducerea cheltuielilor aprobate ce țin de activitatea Oficiului se admite numai prin hotărâre a Parlamentului.

(4) Parlamentul remite Guvernului bugetul anual aprobat al Oficiului pentru includerea lui în proiectul legii bugetului de stat pentru anul bugetar respectiv.

(5) Oficiul poate dispune și de alte surse financiare neinterzise de lege.

Articolul 38. Reprezentanțele Oficiului

(1) În alte municipii și orașe pot fi create reprezentanțe ale Oficiului, ca subdiviziuni teritoriale. Reprezentanțele se creează și se lichidează prin decizia Avocatului Poporului în dependență de locul, numărul populației, activitățile specifice, gradul de autonomie, alți factori.

(2) Sarcinile și atribuțiile reprezentanțelor Oficiului sînt stabilite în regulamentul aprobat de Avocatul Poporului.

Capitolul VII**DISPOZIȚII FINALE ȘI TRANZITORII****Articolul 39**

La data intrării în vigoare a prezentei legi se abrogă Legea nr. 1349-XIII din 17 octombrie 1997 cu privire la avocații parlamentari.

Articolul 40

(1) Avocații parlamentari numiți conform Legii nr. 1349-XIII din 17 octombrie 1997 cu privire la avocații parlamentari își vor exercita atribuțiile pînă la expirarea mandatului. Avocații parlamentari al căror mandat nu a expirat la intrarea în vigoare a prezentei legi și la numirea Avocatului Poporului își vor continua mandatul, avînd competențele stabilite de prezenta lege pentru adjuncții Avocatului Poporului, cu păstrarea salariului de funcție în mărimea stabilită la data intrării în vigoare a prezentei legi. Sarcinile de lucru vor fi stabilite de Avocatul Poporului.

(2) Mandatul membrilor Consiliului consultativ numiți în funcție în condițiile Legii nr. 1349-XIII din 17 octombrie 1997 cu privire la avocații parlamentari încetează de drept la data intrării în vigoare a prezentei legi.

Articolul 41

(1) Oficiul Avocatului Poporului este succesorul de drept al Centrului pentru Drepturile Omului.

(2) În termen de 3 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul va prezenta Parlamentului proiectul Regulamentului de organizare și funcționare al Oficiului Avocatului Poporului și propuneri privind aducerea legislației în vigoare în concordanță cu prezenta lege.

(3) În termen de 6 luni de la intrarea în vigoare a prezentei legi, Guvernul va asigura Oficiul Avocatului Poporului cu sediu.

PREȘEDINTELE PARLAMENTULUI

IGOR CORMAN

**Chișinău, 3 aprilie 2014.
Nr. 52.**